

**Η συμμόρφωση του ασθενούς.
Το μεγαλύτερο πρόβλημα
στη θεραπεία της οστεοπόρωσης!**

**Δρ Αχιλ. Ε. Γεωργιάδης
Ρευματολόγος**

Συμμόρφωση στη Θεραπεία

**Η πιστή εφαρμογή των οδηγιών
του γιατρού από τον ασθενή!**

**(αντίστοιχοι όροι που λένε περίπου το ίδιο:
persistence, adherence, concordance, capacitance, κλπ
και κάθε οργανισμός χρησιμοποιεί
αυτόν που κρίνει καλύτερο!**

Compliance:

Η παθητική συμμόρφωση στις εντολές του ιατρού.

Adherence:

Η ακριβής εμμονή στην συνταγογραφία

Concordance:

**Συμμόρφωση μετά από
συνεννόηση γιατρού και ασθενούς.**

Persistence:

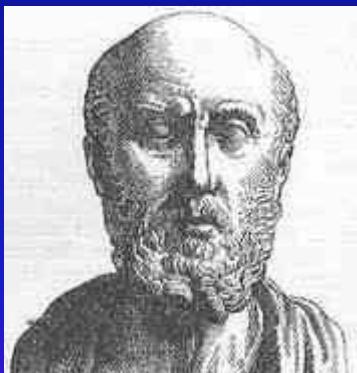
**Η ικανότητα συμμόρφωσης του ασθενούς
για κάποιο χρονικό διάστημα!**

MPR **(Medication Possession Ratio)**

**Το πηλίκο των ημερών που πήρε το φάρμακο
/ των ημερών που έπρεπε να το πάρει
μετά την πρώτη συνταγή.
(σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο)**

MPR > 80% = καλή συμμόρφωση

**Οπως στα περισσότερα
έτσι και για την συμμόρφωση,
πρώτος αναφέρεται ο Ιπποκράτης
γράφοντας:**

**Την αμέλεια του ασθενή
την χρεώνεται τελικά
ο γιατρός του !**

Medline citations/year of the key word 'drug compliance' over the time period of 1970–1999.

Düsing R et al. Nephrol. Dial. Transplant. 2001;16:1317-1321

Figure 1

Number of publications dealing with compliance with drug prescription by the elderly, according to the MEDLINE, SOCIOFILE and LILACS databases, by country, from 1/1987 to 12/1997.

Το κόστος της μη συμμόρφωσης στην Ελλάδα

**Στοιχεία τροποιημένα από
τα αντίστοιχα των ΗΠΑ**

5 δισεκατομύρια ευρώ

4.000 θάνατοι

> 10% περισσότερες νοσηλείες

> 50% ακριβότερα φάρμακα

Το κόστος της μη συμμόρφωσης οφείλεται:

- 1. Απώλεια ωρών εργασίας**
- 2. Μείωση παραγωγικότητας**
- 3. Απώλεια εσόδων φαρμακείων !**
- 4. Απώλεια εσόδων φαρμακευτικών εταιρειών**

1ο στάδιο μη συμμόρφωσης

**Μια στις 3 συνταγές
δεν φτάνουν στο φαρμακείο**

Williams A, Manias E and Walker R. Interventions to improve medication adherence in people with multiple chronic conditions: a systematic review. *Journal of Advanced Nursing*. February 2008;1-12.

Αίτια μη συμμόρφωσης 1ου σταδίου (στοιχεία από ΗΠΑ)

1. Κόστος

**2. Αμφιβολία για την εγκυρότητα
της διάγνωσης και της θεραπείας!**

3. Προτίμηση φυσικών θεραπειών!

Συμμόρφωση 2ου σταδίου

**είναι η συμμόρφωση
αφού ο ασθενής
προμηθευτεί το φάρμακο
από το φαρμακείο!**

American Society on Aging and American Society of Consultant Pharmacists Foundation. Adult Meducation:Improving Medication Adherence in Older Adults. 2006.

Μη συμμόρφωση

(με πρόθεση ή χωρίς)

Μη εκτέλεση όλης της συνταγής!

Μη επανεκτέλεση της συνταγής!

Απώλεια δόσεων!

Διακοπή Θεραπείας!

Λήψη μικρότερης ή μεγαλύτερης δόσης!

Φαρμάκα από κοινωνικό περιβάλλον!

Λήψη ληγμένων φαρμάκων!

Κακή διατήρηση φαρμάκων

**Λήψη φαρμάκων που χρειάζονται
ειδικό εξάρτημα χωρίς αυτό!**

Αίτια μη συμμόρφωσης 2ου σταδίου

- 1. Αμφιβολία για την εγκυρότητα της διάγνωσης και της θεραπείας!**
- 2. Ανεπιθύμητες ενέργειες!**
- 3. Κόστος δυσανάλογο με την διάρκεια θεραπείας!**
- 4. Αναποτελεσματικότητα θεραπείας!**
- 5. Αλλαγή Life style**

Η μη συμμόρφωση έχει σαν αποτέλεσμα:

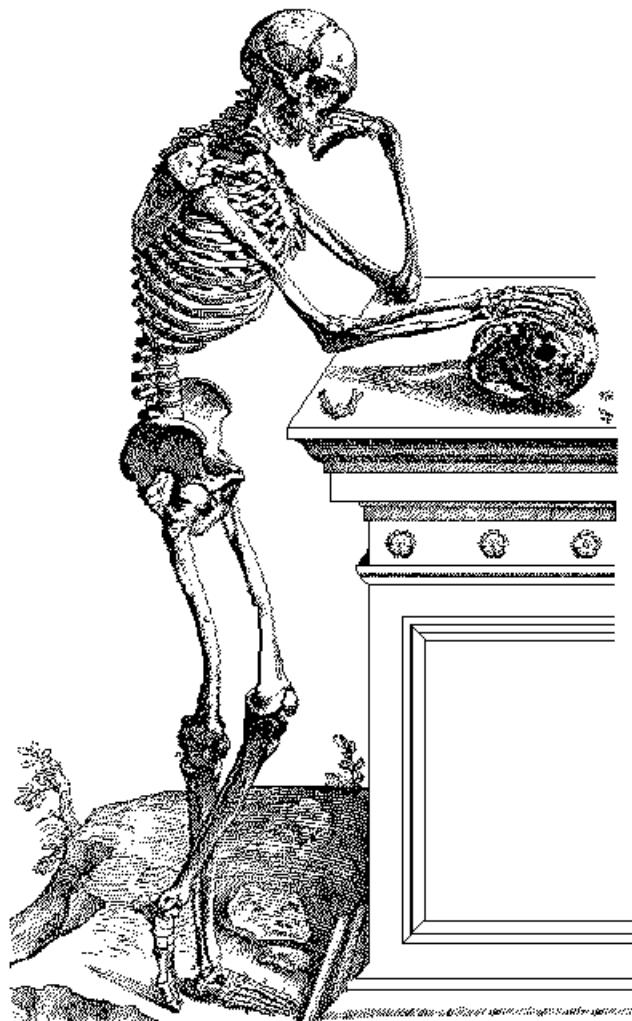
- 1. Αυξημένη νοσηρότητα**
- 2. Θεραπευτικές αποτυχίες**
- 3. Διαδοχικές εξάρσεις της νόσου!**
- 4. Συχνότερες επισκέψεις σε γιατρούς!**
- 5. Αύξηση εισαγωγών στα νοσοκομεία!**
- 6. Περισσότεροι θάνατοι !**

Cochrane Review:

**Ο βαθμός της αποτελεσματικότητας των φαρμάκων
στην κλινική πράξη είναι αδύνατο να εκτιμηθεί
με τα υπάρχοντα ποσοστά συμμόρφωσης.**

**Οι μέθοδοι βελτιωσης της συμμόρφωσης που διαθέτουμε
είναι περίπλοκοι και ιδιαίτερα δύσκολοι να εφαρμωσθούν**

**Χρειάζονται καινούργιες μέθοδοι,
απλούστερες και εύχρηστες!**

From Disk # 4: Anatomical Drawings of Vesalius
SunShine Box 4351 Austin Texas 78765

Αίτια μη συμμόρφωσης ανάλογα με τη νόσο!

Το πρόβλημα της Οστεοπόρωσης

Strandberg LR. Drugs as a reason for nursing home admissions. J Am Health Care Assoc. 1984;10:20-23

Νόσοι με μικρότερη συμμόρφωση:

- 1. Αυτές χωρίς συμπτώματα
(πχ οστεοπόρωση)**
- 2. Νόσοι που απαιτούν χρόνια θεραπεία
(οστεοπόρωση)**
- 3. Νόσοι με νοητική έκπτωση
(Ηλικιωμένοι άρα οστεοπόρωση)**
- 4. Νόσοι με περίπλοκες θεραπείες
ή συνδυασμός νόσων**

Συμμόρφωση ανάλογα με την νόσο

Επιληψία 30-50%

Αρθρίτις 50-70%

Υπέρταση 40-50%

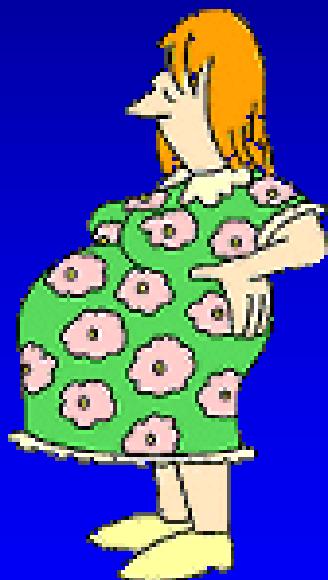
Διαβήτης 30-40%

Ασθμα 20%

Καρκίνος 70%

Αντισυλληπτικά 8%

**Οσο για την πρόληψη,
μόνο ένα 2-5% αλλάζει
έστω και παροδικά της συνήθειές του.**

Αίτια μη συμμόρφωσης ανάλογα με τον ασθενή!

**ΣΤΙΣ ΧΡΟΝΙΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ
ΔΥΟ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ
ΔΕΝ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΣΩΣΤΑ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥΣ**

Patient compliance,JJ de Blecourt,Publ.Hans Huber,Sept 1979

Profiles of Osteoporotic Women under treatment based on their perceptions of the disease

Fardellone P. et al., Osteop. Int 2005,16(suppl 3):P 247

430 γενικοί γιατροί ρώτησαν 979 γυναίκες με Οστεοπόρωση (ΜΗ 69,8 έτη), που ελάμβαναν διφωσφονικά ή Ραλοξιφένη, τη γνώμη τους για τη νόσο και τη θεραπεία.

Αποτελέσματα

Το 6% των ασθενών είναι πλήρως αντιδραστικοί για κάθε είδους θεραπεία

Το 35% των ασθενών πιστεύουν τον γιατρό τους και ακολουθούν τη θεραπεία τους

Το 58% πιστεύουν ότι η Οστεοπόρωση δεν είναι σοβαρή νόσος και ότι η θεραπεία δεν έχει κάποιο θετικό αποτέλεσμα άρα και δεν συμμορφώνονται πλήρως.

Μελέτες σε ηλικιωμένους ασθενείς

**1.Σε ηλικιωμένους ασθενείς που έπασχαν
κατά μέσον όρο από 5 ασθένειες
και λάμβαναν 11 περίπου δισκία την ημέρα**

**Συμπέρασμα : Το 25 έως 50% των ασθενών έκαναν σημαντικό λάθος
στη θεραπεία**

Shimp L.A. et al., Drug Intell Clin Pharm. 19:766,1985

**2. Το 14 έως 21% των ηλικιωμένων ασθενών
δεν συμμορφώνονται με την συνταγή**

Stewart R.B. et al., Med. Clin. North Amer. 73:1551,1989

Αίτια μη συμμόρφωσης ανάλογα με το φάρμακο!

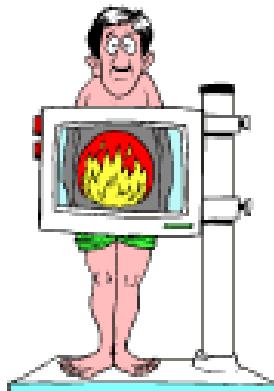
Αίτια Μη συμμόρφωσης

Ανεπιθύμητες ενέργειες

**Το 36% ασθενών δεν αρχίζουν θεραπεία
και το 60% την διακόπτουν στο 1ο εξάμηνο**

Ρινίτιδα

Οισοφαγίτιδα

Εξάψεις

Λοιμώξεις

Αίτια Μη συμμόρφωσης

Κόστος Θεραπείας

**Το 25% των ασθενών
δεν λαμβάνουν τη θεραπεία τους
λόγω κόστους**

Αίτια Μη συμμόρφωσης

Αποτελεσματικότητα Θεραπείας

Οστεοπόρωση έναντι Οσφυαλγίας

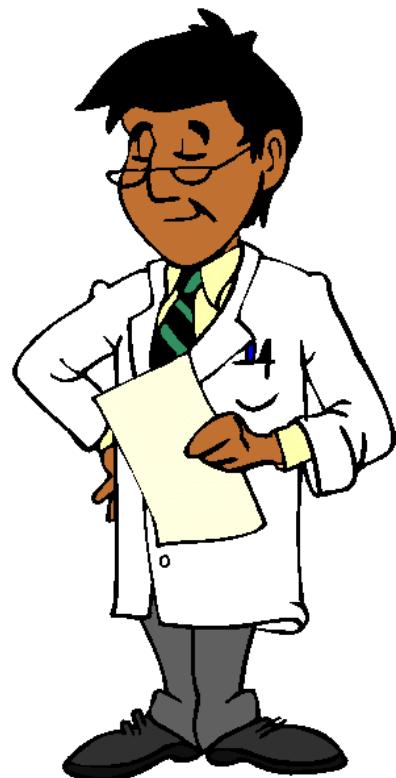
Ποσοστό συμμόρφωσης ανάλογα με τη συχνότητα των δόσεων.

Δόσεις / ημέρα	Ποσοστό % συμμόρφωσης
1	77%
2	76%
3	50%
4	43%

Αίτια μη συμμόρφωσης ανάλογα με τον γιατρό!

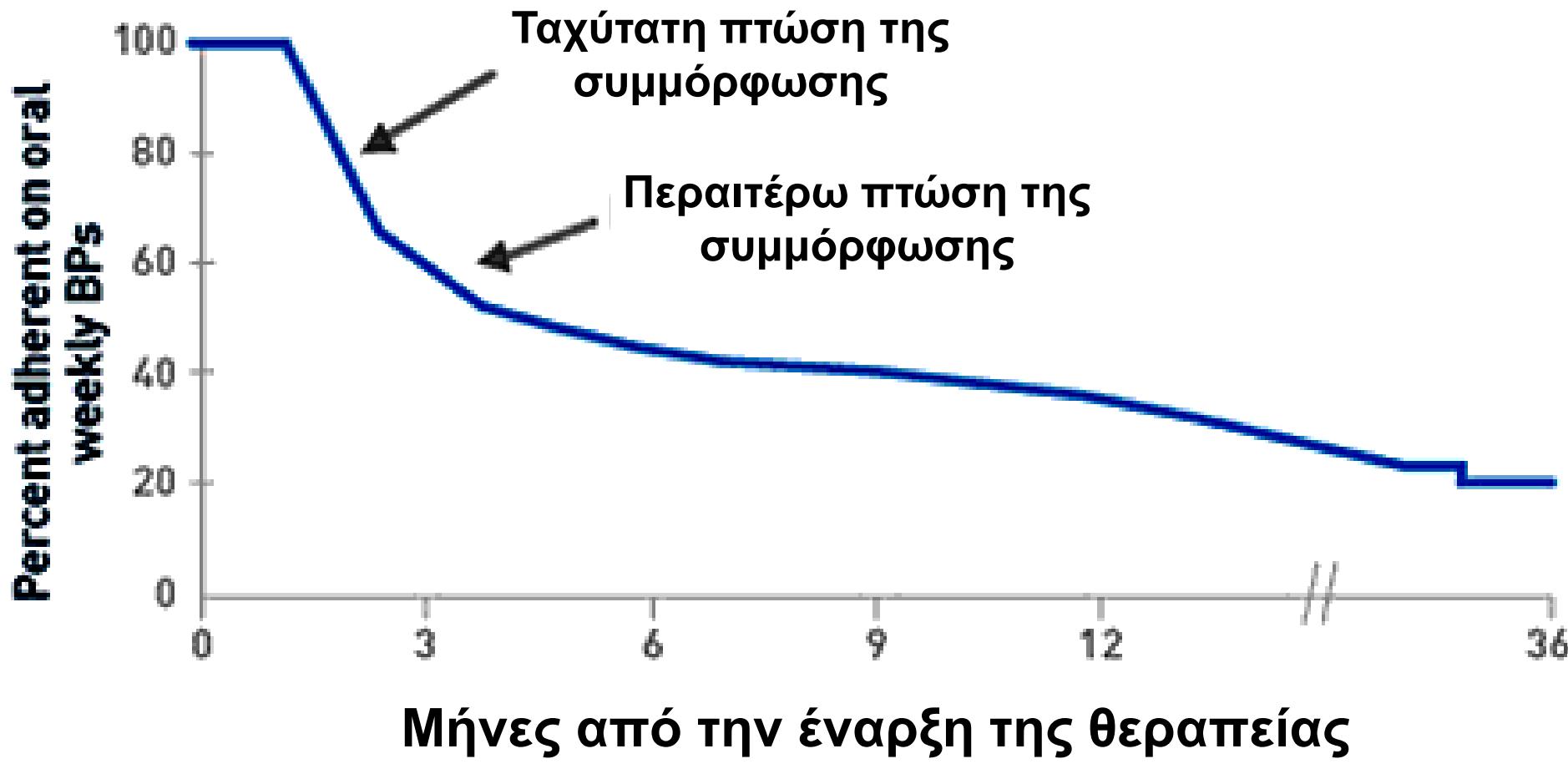

Το σύνδρομο της άσπρης μπλούζας

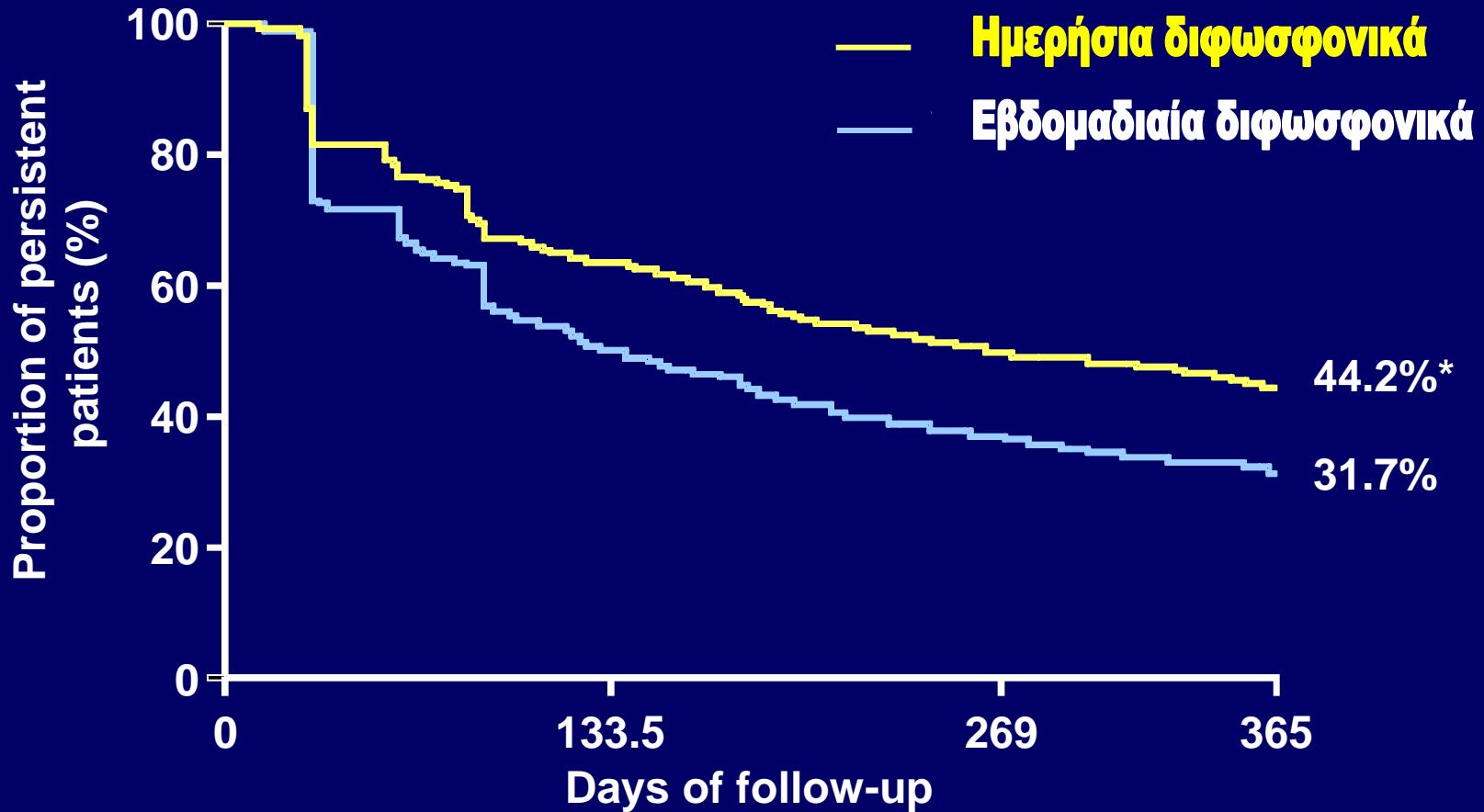
Η εξέλιξη της συμμόρφωσης στον χρόνο!

Επί % συμμόρφωση στα εβδομαδιαία Διφωσφονικά

Συμμόρφωση στη θεραπεία

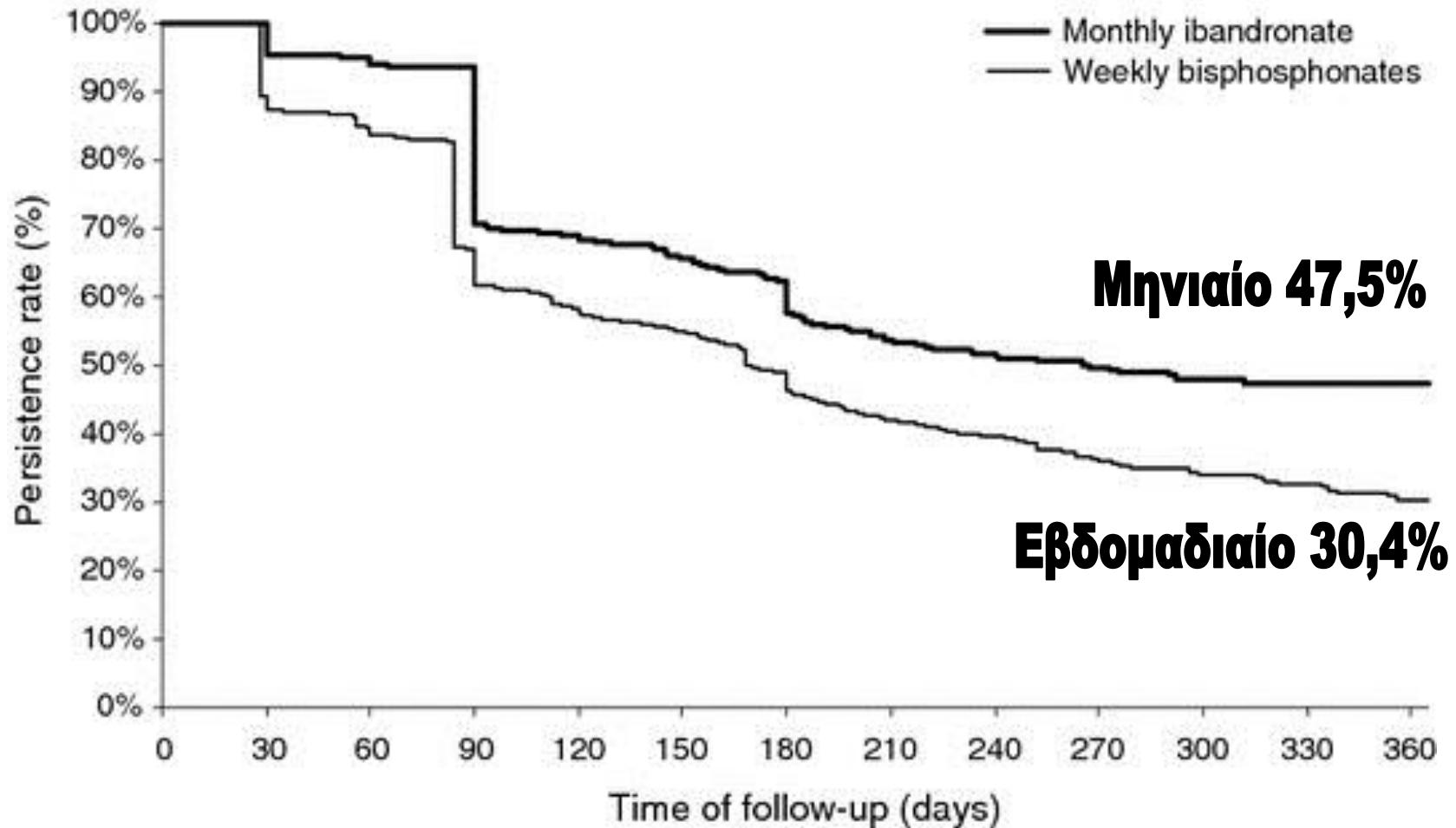

Median time to discontinuation: weekly bisphosphonate = 269 days; daily bisphosphonate = 133.5 days

* $p<0.0001$ vs daily regimen

Cramer JA, et al. Curr Med Res Opin 2005;21:1453–60

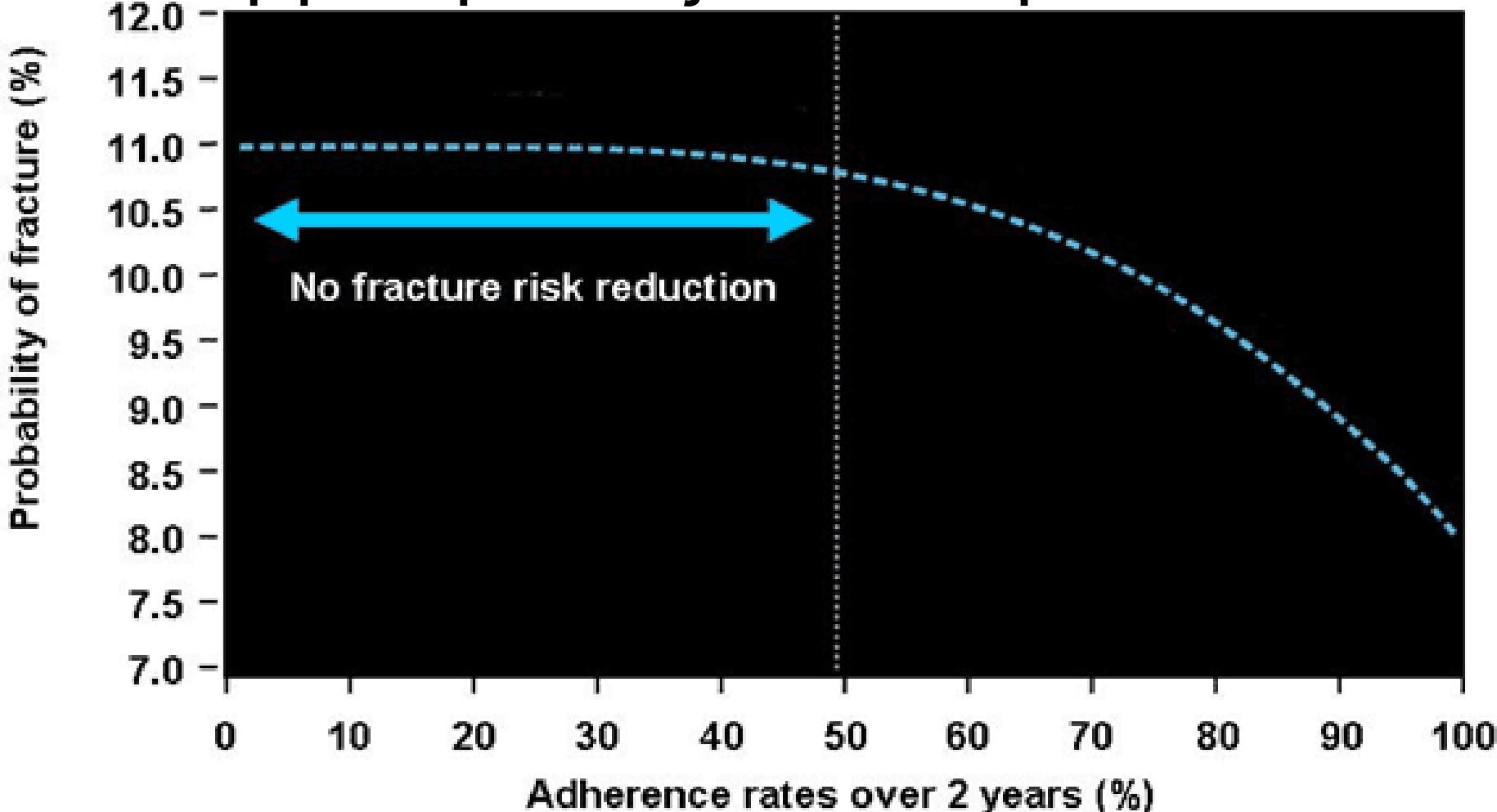
Σύγκριση εβδομαδιαίας με μηνιαία θεραπεία.

Cotte F.E. et al., Osteoporosis International 2010 (21): 145-155

Οι ασθενείς που έλαβαν το 50% της θεραπείας τους είχαν οριακή μείωση καταγμάτων

συγκριτικά με αυτούς που δεν έλαβαν καθόλου!

Συμπέρασμα

**Το μεγαλύτερο πρόβλημα
των εβδομαδιαίων διφωσφονικών
είναι η συμμόρφωση!!!**

Τρόποι βελτίωσης της συμμόρφωσης των ασθενών

Σε παρακαλώ
πάρε
το φάρμακό σου

Γιατί δεν πήρες
το φάρμακό σου;;

**Τελικά ο μόνος εφαρμόσιμος είναι
η πλύση εγκεφάλου επαναλαμβάνοντας συνεχώς**

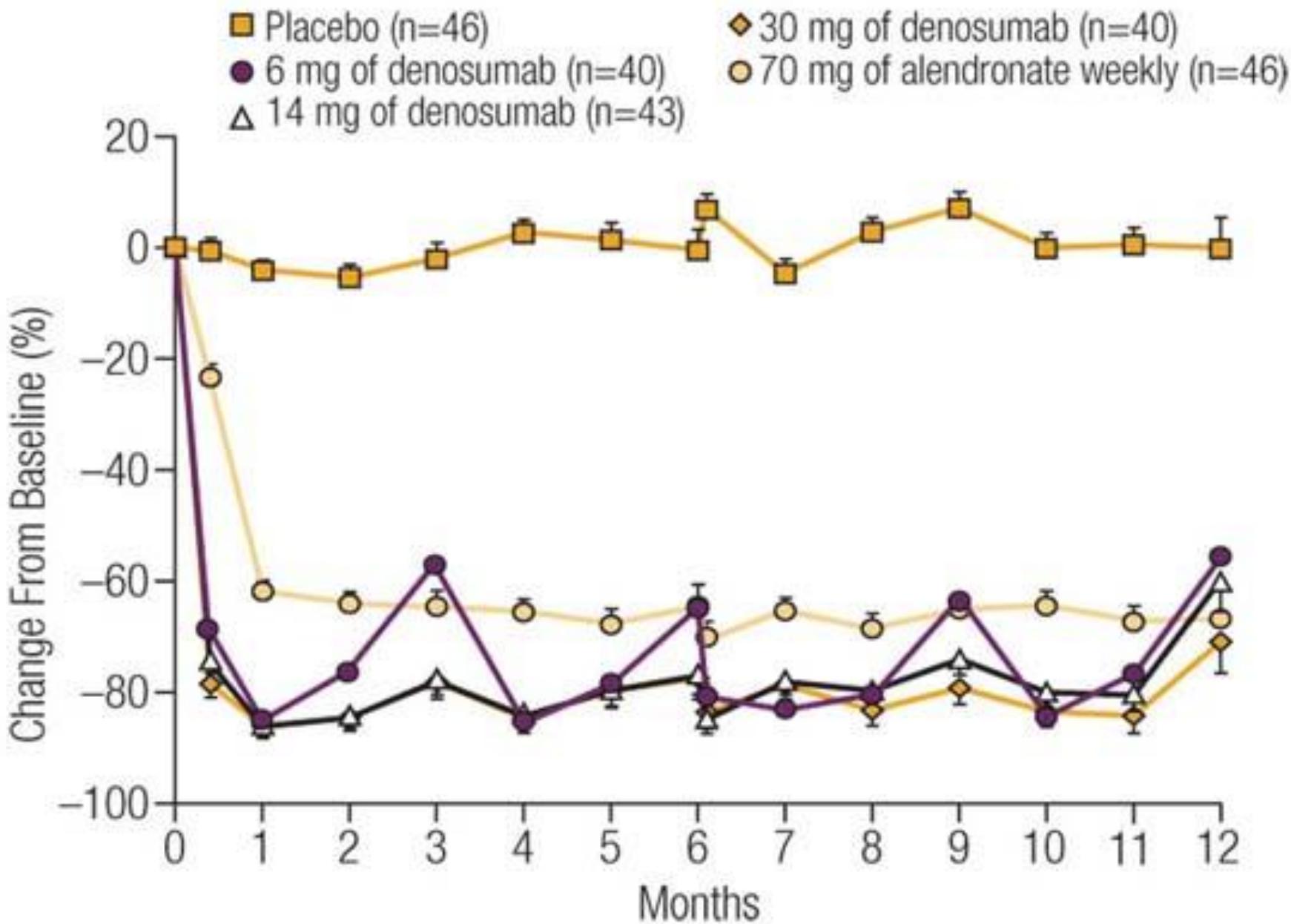
Πρέπει να παίρνετε τα φάρμακά σας!

Πρέπει να παίρνετε τα φάρμακά σας!

Πρέπει να παίρνετε τα φάρμακά σας!

Τρόποι βελτίωσης της συμμόρφωσης

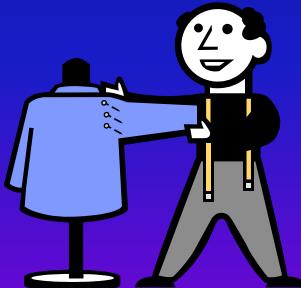
- 1) Καταμέτρηση χαπιών**
- 2) Καταγραφή από τον ασθενή**
- 3) Θεραπευτικά επίπεδα στο αίμα!**
- 4) Φάρμακα σταθερού συνδυασμού**
- 5) Ειδικά blisters**

McClung MR, et al. Denosumab in postmenopausal women with low bone mineral density. *N Engl J Med.* 2006;354:821-31.

Τρόποι βελτίωσης της συμμόρφωσης

1. Αύξηση της εμπιστοσύνης γιατρού-ασθενούς
2. Εγγραφες οδηγίες
3. Θεραπεία στα μέτρα του καθενός
4. Πλήρης εξήγηση θεραπευτικών στόχων

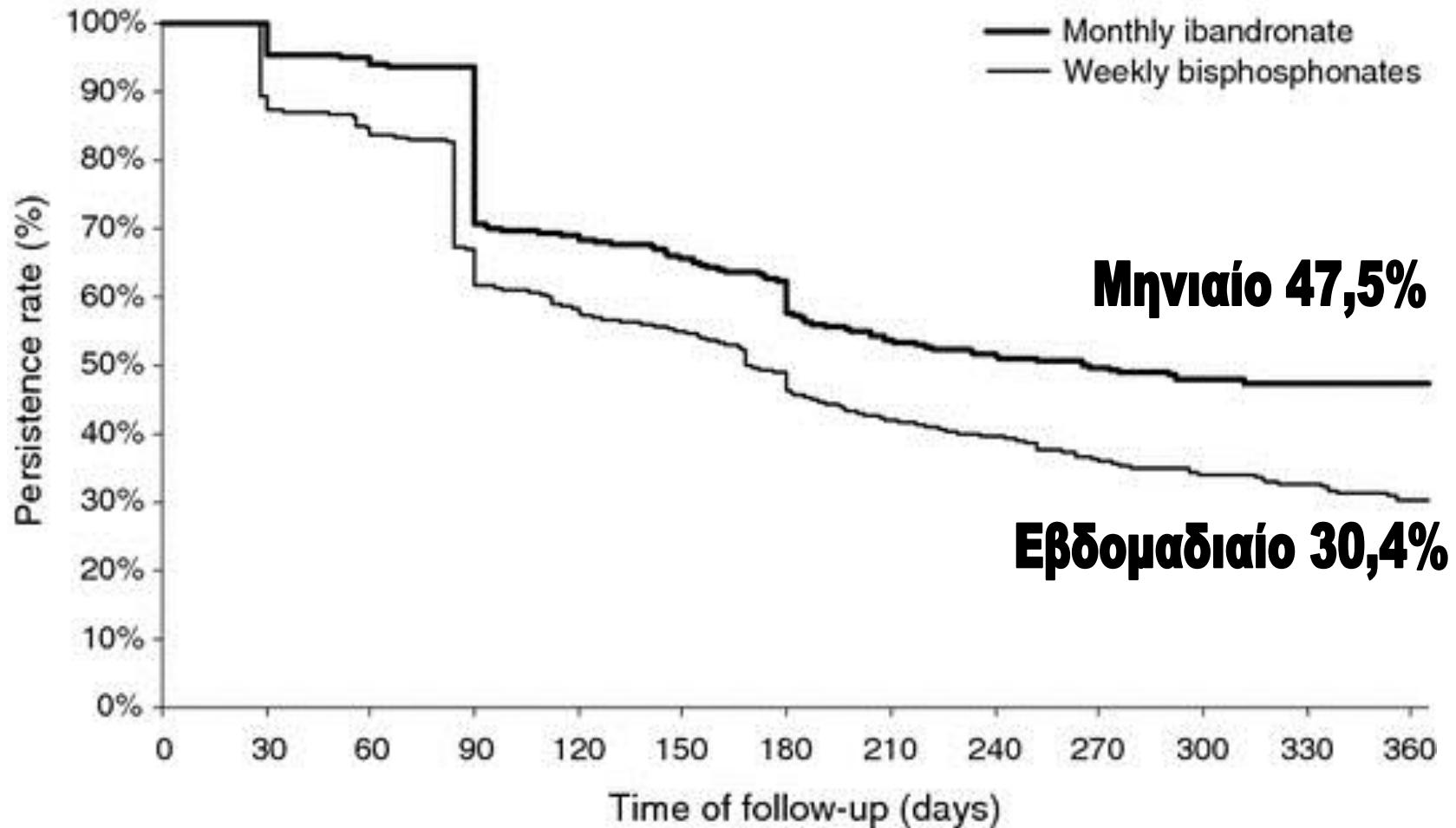

Tailor made therapy

Μείωση της συχνότητας των δόσεων

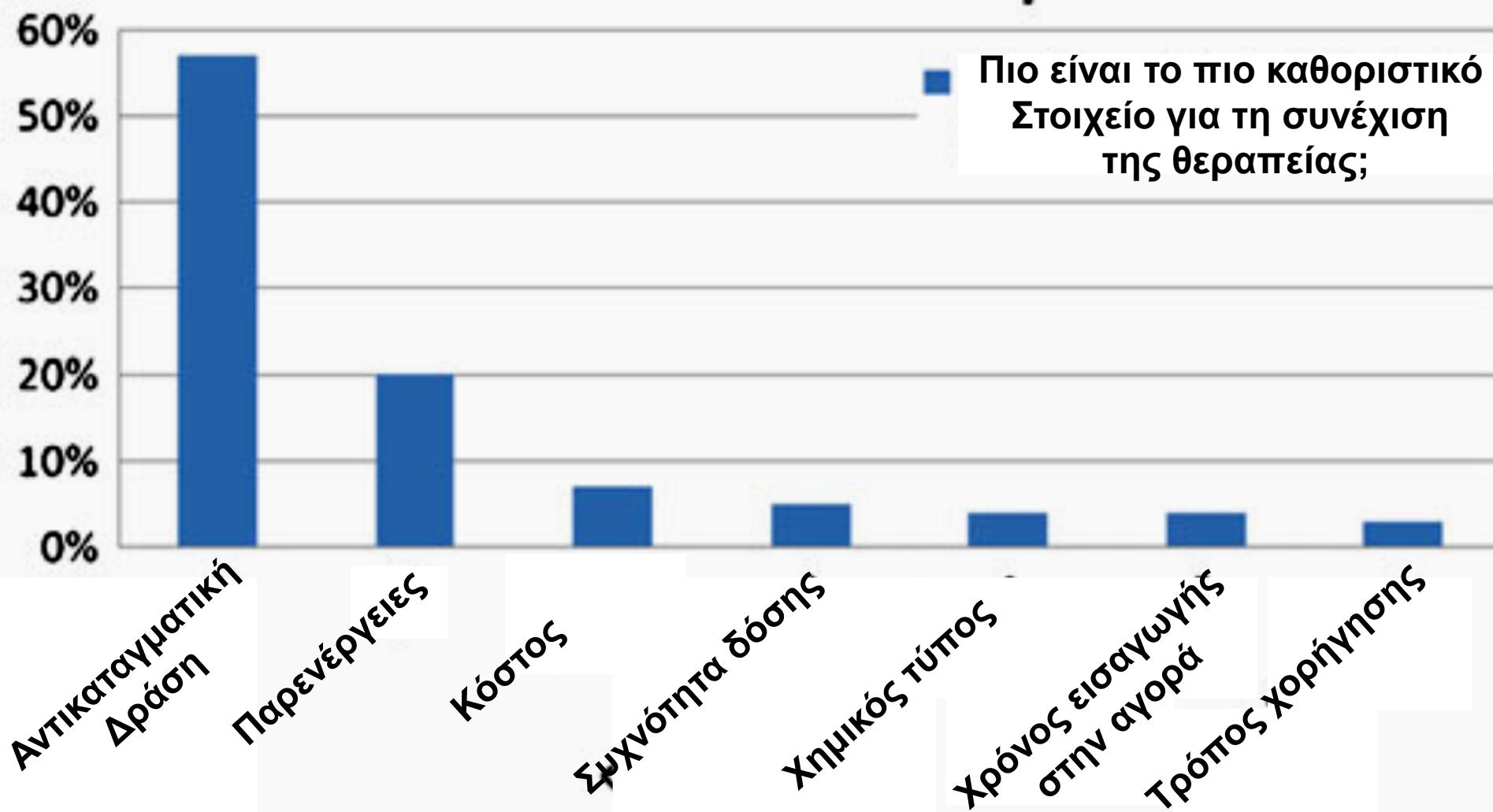

Σύγκριση εβδομαδιαίας με μηνιαία θεραπεία.

Cotte F.E. et al., Osteoporosis International 2010 (21): 145-155

Medication Preference Profile: PREFER- International Study

S. Lee and al., Osteoporos Int (2011) 22:741–753.

Duarte JW et al., Clin Ther (2007) 29:488–503

Ελαβε το σωστό διφωσφονικό;

Αξιολόγηση της δράσης των αντιοστεοπορωτικών φαρμάκων

	SPINE	NON-VERTEBRAL	HIP
Alendronate	A	A	A
Calcitonin	C	C	D
Calcitriol	C	C	-
Calcium + vitamin D	-	C	C
Cyclic etidronate	B	D	D
Ibandronate	A	-	-
Estrogen	A	A	A
Raloxifene	A	-	-
Risedronate	A	A	A
Strontium ranelate	A	A	-
Teriparatide	A	A	-
Zoledronic acid	A	A	A

A, Large RCT; B, Small RCT; C, RCT are inconsistent; D, Observational studies

Updated from WHO Osteoporosis Taskforce Report (WHO 2003), with permission, copyright © 2003 World Health Organization.

Συμπέρασμα

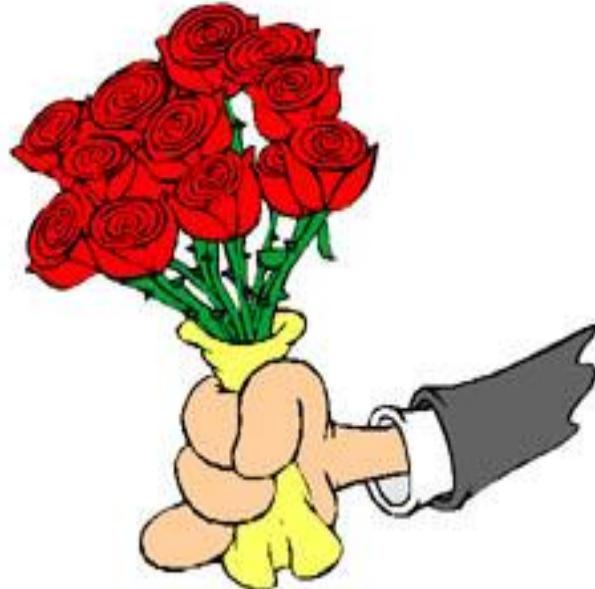
**Η χορήγηση Actonel 150mg μια φορά τον μήνα
είναι καλύτερη από τα εβδομαδιαία
λόγω συμμόρφωσης
και καλύτερη από το μηνιαίο Ibadronate
λόγω αποτελεσματικότητας**

Συμπέρασμα

**Το θεραπευτικό
αποτέλεσμα
κάθε θεραπείας
είναι ανάλογο
της συμμόρφωσης
του ασθενούς**

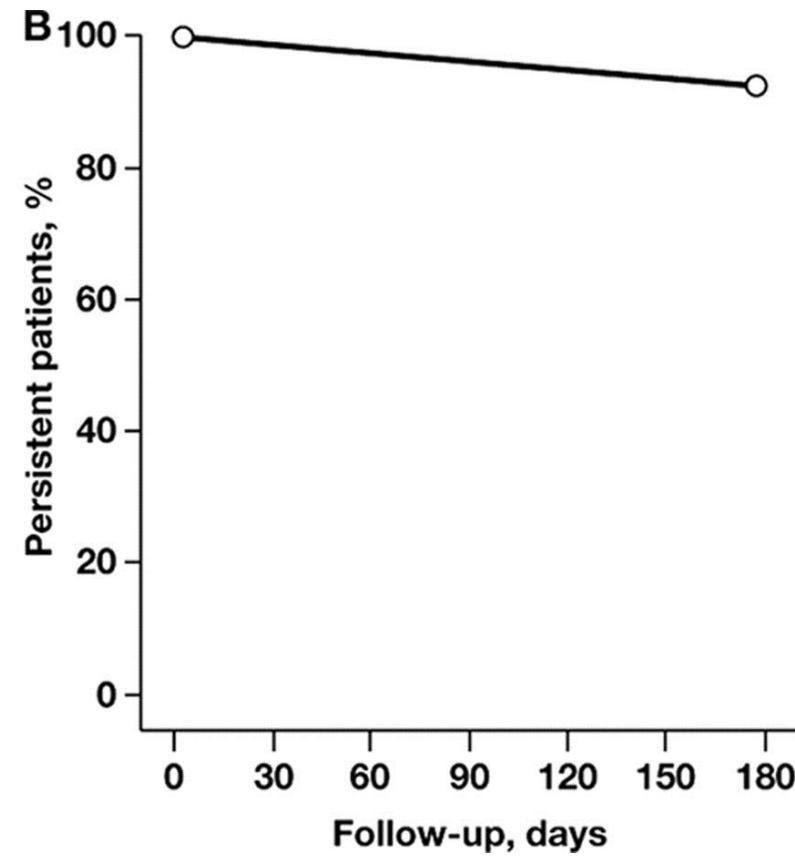
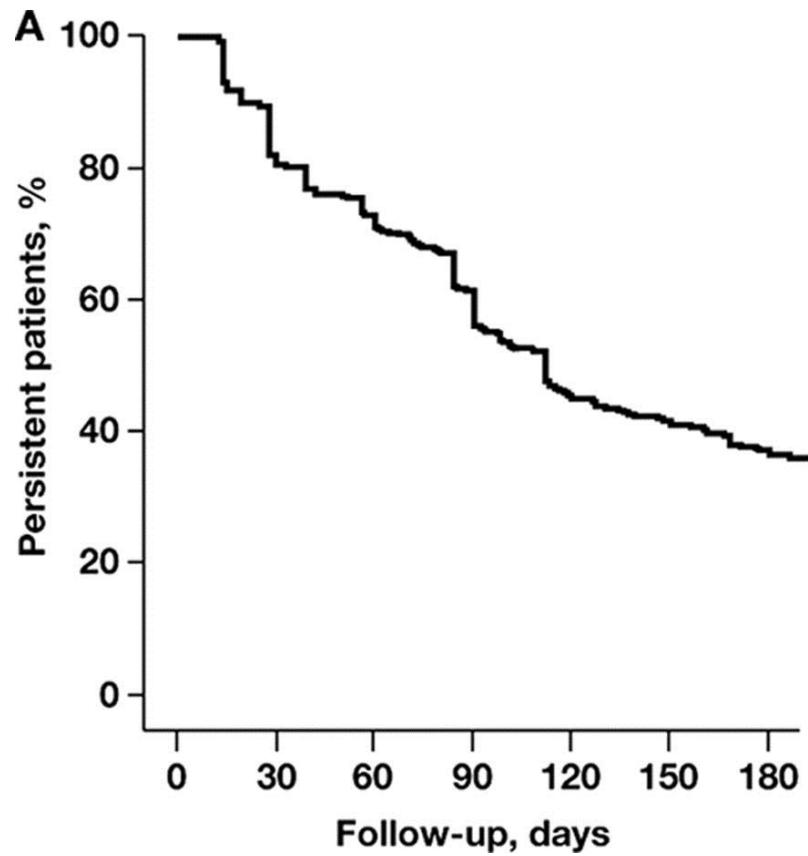
Ευχαριστώ πολύ για τη προσοχή σας

**Η ομιλία είναι δημοσιευμένη
στον ιστότοπο
www.myoskeletiko.com**

Adherence of approved bisphosphonate treatments by route of administration.

Aapro M et al. The Oncologist 2010;15:1147-1158

